

Anna Ciepielewska-Kowalik

Obywatelska polityka edukacyjna
Koprodukcja i współtworzenie

NOMOS

Spis treści

Podziękowania	11
Wstęp	13
1. W poszukiwaniu ram teoretycznych dla koprodukcji i współtworzenia . . .	25
A. Czym jest koprodukcja i współtworzenie: krótki przegląd podstawowych ujęć teoretycznych	26
B. Koprodukcja i współtworzenie jako koncepcje wielowymiarowe: obszary różnic między badaczami	38
1. Kiedy pojawia się koprodukcja?	38
2. Poziomy i typy koprodukcji: koprodukcja indywidualna i zbiorowa w PSO	40
3. Role koproducentów	44
4. Typy koprodukcji: koprodukcja indywidualna i międzyorganizacyjna	46
5. Jak często dochodzi do koprodukcji?	51
6. Czy koprodukcja jest zawsze dobrowolna?	51
7. Jaki wkład wnoszą obywatele? Jakie zadania realizują?	55
8. Gdzie dochodzi do koprodukcji? Od poziomu intra- do metakoprodukcji	56
C. Usługi edukacyjne w ujęciu koprodukcji	57
D. Jak w tej monografii są rozumiane koprodukcja i współtworzenie? . . .	58
2. Modele zarządzania publicznego a koprodukcja	63
A. Modele zarządzania publicznego a koprodukcja: ujęcie teoretyczne . .	63
1. Tradycyjna administracja publiczna	64
2. Nowe zarządzanie publiczne	65
3. <i>Governance</i>	68
4. Model komunitarny	71

Brytyjski program „Big Society”	72
Holenderska ustawa o wsparciu społecznym	79
B. Modele zarządzania publicznego a koprodukcja: możliwe scenariusze rozwoju	81
3. Koprodukcja i współtworzenie jako innowacje w usługach publicznych	87
A. Innowacje w usługach publicznych: konceptualizacja pojęcia	87
1. Definicje innowacji w usługach publicznych	87
2. Źródła i bariery innowacji w usługach publicznych	92
3. Typy i charakter innowacji w usługach publicznych	94
B. Relacje między koprodukcją i współtworzeniem a innowacjami w usługach publicznych	97
4. Koprodukcja a trzeci sektor	105
A. Koprodukcja z udziałem trzeciego sektora: tradycje historyczne, aktualny stan wiedzy, trendy i kierunki rozwoju	105
B. Opłacalność koprodukcji i współtworzenia dla trzeciego sektora. Czy istnieje dylemat wyboru między zaangażowaniem w produkcję i projektowaniem usług publicznych?	113
C. Teorie trzeciego sektora a koprodukcja: ujęcie klasyczne, hybrydyzacja i perspektywa <i>governance</i>	118
1. Podejście klasyczne	118
2. Hybrydyzacja	122
3. Perspektywa <i>governance</i>	123
D. W kierunku teorii systemów usług publicznych?	125
5. Metodologia badań własnych	129
A. Konceptualizacja procesu badawczego	129
1. Pytania badawcze	129
2. Hipotezy	131
3. Definicje operacyjne i operacjonalizacja terminów stosowanych w książce	134
Koprodukcja instrumentalna i transformacyjna	134
Obywatelska polityka edukacyjna: transformacyjna i instrumentalna	139
B. Metoda zbierania i analizy danych, próba badawcza	141
1. Moduł I: koprodukcja na poziomie krajowym (makro)	142
2. Moduł II: koprodukcja na poziomie lokalnym – samorządów gmin (mezo)	143
Uzupełnienie modułu I i II	147
3. Moduł III: koprodukcja w szkołach podstawowych (poziom mikro)	148

6. Obywatele i organizacje trzeciego sektora w krajowej polityce edukacyjnej: koprodukcja na poziomie makro	155
A. System edukacji w Polsce: szkoły podstawowe	155
1. Ramy instytucjonalno-prawne systemu edukacji po 1989 r.	155
Definicja systemu oświaty przyjęta w książce	155
Szkoła jako podstawowy element systemu oświaty.	157
Ustrój szkolny w reformach oświatowych po 1989 r.: wybrane zmiany i problemy	158
Główne kierunki reform systemu oświaty po 1989 r. w kontekście zarządzania oświatą	163
Sposób projektowania zmian oświatowych po 1989 r. z perspektywy koprodukcji	178
Zmiany w systemie edukacji po 1989 r. w kontekście pozycji nauczycieli: wybrane problemy	185
Zmiany w programach nauczania w perspektywie rozwoju koprodukcji	189
2. Model zarządzania edukacją w odniesieniu do szkół podstawowych	191
3. Koprodukcja instrumentalna i budowanie instrumentalnej obywatelskiej polityki edukacyjnej.	199
7. Koprodukcja międzyorganizacyjna na linii samorządy gmin– organizacje trzeciego sektora: poziom mezo	209
A. Lokalne polityki edukacyjne: udział organizacji trzeciego sektora w produkcji usług edukacyjnych (<i>co-management</i>)	209
B. Lokalne polityki edukacyjne: projektowanie lokalnych usług edukacyjnych z udziałem organizacji trzeciego sektora (<i>co-governance</i>)	218
C. Koprodukcja międzyorganizacyjna w lokalnej oświacie w czasach podwójnego kryzysu po 2015 r.	221
D. Różnice w koprodukcji międzyorganizacyjnej w mieście i na wsi	228
E. Modele zarządzania lokalnymi politykami edukacyjnymi a koprodukcja. Możliwe scenariusze rozwoju obywatelskiej polityki edukacyjnej na poziomie lokalnym	231
8. Koprodukcja w szkołach podstawowych (rodzice–nauczyciele): poziom mikro	239
A. Koprodukcja w szkołach podstawowych w ujęciu teoretycznym	239
B. Koprodukcja w szkołach podstawowych w Polsce: studium rodziców	242
1. Powody wyboru szkoły	243
2. Zadania realizowane przez rodziców w szkołach	245
3. Natężenie wpływu rodziców na usługi edukacyjne w triadzie informowanie–konsultowanie–decydowanie	249

4. Poczucie sprawczości rodziców w usługach edukacyjnych	253
5. Zadowolenie rodziców z usług edukacyjnych i funkcjonowania szkoły	255
C. Koprodukcja w szkołach podstawowych w Polsce: studium nauczycieli	256
1. Powody wyboru przez nauczycieli szkoły jako miejsca pracy	256
2. Postrzeganie przez nauczycieli ról rodziców w szkołach podstawowych	258
3. Natężenie wpływu nauczycieli na usługi edukacyjne	260
Natężenie wpływu nauczycieli w triadzie informowanie–konsultowanie–decydowanie.	260
Polityczny wymiar wpływu nauczycieli	264
4. Sprawczość nauczycieli w usługach edukacyjnych	266
5. Zadowolenie nauczycieli z funkcjonowania szkoły w czterech obszarach	267
6. Specyfika pracy w szkołach organizacji trzeciego sektora i jej wpływ na koprodukcję: wybrane problemy	268
D. Koprodukcja w szkołach podstawowych prowadzonych przez samorządy gmin i organizacje trzeciego sektora: transformacja czy instrumentalizm systemów wewnętrznych?	276
Zakończenie	287
Bibliografia	297
Summary	345